

ZA ZDEŇKEM MASOPUSTEM

Stanislav Balík

Myšlenka kolegyň a kolegů z Katedry teorie práva Fakulty právnické ZČU připomenout si 10. výročí úmrtí JUDr. Zdeňka Masopusta, DrSc., vydáním tohoto sborníku otevřela nám, kteří jsme jej znali a na naší fakultě s ním působili, možnost zavzpomínat na tohoto nezapomenutelného kolegu a přítele, a zároveň tím příslušníkům nejmladší generace zdejší akademické obce přiblížit vynikajícího vědce a pedagoga, který se spolu se svými vrstevníky nesmazatelně zapsal do nejstarších dějin této fakulty.

Přiznám se, že jako historik právnictví jsem zprvu uvažoval o tom, že Zdeňkovi napíšu o redaktorech časopisu Právník v letech 1861–1938, ale záhy jsem si uvědomil, že bude lépe napsat příspěvek o tom, kdo do těchto dějin vcelku přednedávnem vstoupil. Jako autor medailonků řady osobností právnické obce povětšinou z 19. a 20. století vím, jak mne vždy potěší nalezení memoárového textu, vyjadřujícího lidský pohled souputníků na vzpomínaného kolegu. Pro věčnou paměť zde proto zaznamenám několik známých i méně známých příběhů, které jsme i spolu s mým tatínkem, profesorem Stanislavem Balíkem, se zvěčnělým doktorem Zdeňkem Masopustem zažili či prožili.

Tatínek Zdeňka Masopusta znal déle než já z dob jejich společného působení na Právnické fakultě UK. Snili spolu tehdy o založení univerzity v Kašperských Horách, pro kterou měli již i připravený název Klostermannova univerzita. Jejich plán, jak vidno, se naplnil pouze částečně, nicméně jejich vysněná svobodomyšlná právnická fakulta je situována relativně nedaleko, rovněž v Západočeském kraji. Díky tomuto – dnes moderně

řečeno – projektu v naší rodině Zdeněk Masopust, aniž to možná věděl, získal přezdívku Klostermann.

Během svých právnických studií v letech 1975–1979 jsem na Zdeňka Masopusta na pražské právnické fakultě neměl štěstí, od kolegů, kteří k němu chodili na seminář z předmětu tehdy nazývaného teorie státu a práva jsem však o něm slyšel pouze chválu a obdivná slova.

Jako pedagoga jsem měl možnost Klostermanna poznat až při státních, později souborných zkouškách, konaných z římského práva, českých a československých právních dějin a teorie práva. Ve zkušební komisi, v níž jsem s ním při té příležitosti občas zasedal, se tyto obory vždy zkoušely ve vzájemné vazbě, do debaty se zkoušeným se z různých zorných úhlů zapojovali všichni členové komise, což mělo jak pro zkoušeného, tak pro zkoušející nepopíratelný přínos. V mém případě to bylo navíc provázeno obavou, abych neprojevil nějakou neznalost, díky čemuž jsem tak teorii práva neformálně postgraduálně vystudoval u předního jejího znalce. Pro připraveného a přemýšlivého studenta přitom takové zkoušení mohlo působit stresujícím dojmem, poněvadž netušil, že si s ním dlouze povídáme nikoliv proto, abychom jej konečně přistihli při neznalosti a mohli jej od zkoušky „vyhodit“, ale proto, že máme potěšení z kolegiální rozpravy na úrovni a z toho, jaký má o naše obory zájem. Až později jsem si to takto uvědomil a začal studenty na uvedený důvod podrobného zkoušení včas upozorňovat.

V době aféry Fakulty právnické ZČU jsme jako „srdcaři“ usilovali ze všech sil o její zachování, majíce na mysli primárně zájmy poctivých studentů, jimž hrozilo i ukončení studia bez možnosti jeho dokončení na jiné veřejnoprávní právnické fakultě. Nepatřili jsme k těm, kteří opouštěli palubu v obavách, že špatná pověst fakulty se odrazí i do pověsti naší. Majíce čisté štíty, nemuseli jsme se totiž něčeho takového bát. Pro poznání sounáležitosti

studentů, věrných poctivých pedagogů a zaměstnanců fakulty to bylo sice bojovné, leč zároveň v naznačeném smyslu nádherné, vysilující, leč povznášející období se šťastným koncem.

V roce 2011 se Zdeňkovi Masopustovi splnilo jeho, řekl bych, životní profesní přání. Jako dlouholetý redaktor časopisu Právník sestavil autorský kolektiv pro Poctu Právniku, vydanou ke 150. výročí tohoto nejstaršího dosud vycházejícího středoevropského právníckého časopisu. Tuto Poctu jsme s tatínkem vnímali jako neformální poctu jejímu editorovi. Mohu jen dodat, že vydání této publikace nebylo snadné a v duchu se za sebe i tatínka Zdeňkovi omlouvám, že jsme jej dlouze napínali s odevzdáním naší kapitoly, kterou jsme dokončili až krátce před tím, než šel rukopis do tisku.

Osobnost Zdeňka Masopusta je též navždy spojena s konferencemi a konferenčními sborníky Metamorfózy práva. Byly to jistotně jeho nápady, jeho invence a šíře jeho kolegiálních vazeb, které Metamorfózám prvních ročníků vtiskly exkluzivní punc.

Fakulta právnická, Právník a Metamorfózy tak tvoří triádu odborné pozůstalosti Zdeňka Masopusta.

Zdeňkovo náhlé úmrtí nás zasáhlo jako blesk z čistého nebe.

Nezapomenu na naše poslední setkání. Bylo to na večírku autorů nakladatelství Leges, pořádaném jako vždy Janem Tuláčkem. V družném rozhovoru při sklence vína jsem se Zdeňkovi svěřil, že v rámci doktorského studia na brněnské filosofické fakultě jsem si jako povinně volitelný předmět zapsal latinu. Bylo to zprvu míněno jako cesta nejmenšího odporu, z latiny jsem maturoval a za studií archivnictví jsem získal do indexu výbornou od samotného Josefa Bejlovce, takže jsem na začátečnický kurs stačil bez přípravy. Když jsem se zmínil o tom, že jsem se některým nenaučeným kolegům-studentům stal záchranou, poněvadž jsem

převzal téměř veškerou konverzaci s mladou latinářkou, Zdeněk se lišácky usmál a vyslovil podezření, že k této mojí aktivitě mne vedou i jisté postranní úmysly.

Milý Zdeňku, příteli, tenkrát ses poprvé, co jsem Tě znal, mýlil. Nesmírně mne mrzí, že již nebylo kdy Ti Tvůj omyl vyvrátit. V mých, a nejenom v mých vzpomínkách zůstáváš zapsán jako člověk s velkým Č, kolega a přítel.

Toto budiž bráno za klíčovou větu a resumé této malé studie z dějin českého právnictví přelomu tisíciletí.